

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 557/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. novembra 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Dolnákovou, advokátska kancelária, Centrum I. 28/61, Dubnica nad Váhom, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1163/2015 a jeho uznesením z 12. mája 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len

„okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 1163/2015 a jeho uznesením z 12. mája 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou doručenou okresnému súdu 21. júla 2015 sa žalobkyňa [REDAKOVANÉ] domáhala voči štyrom žalovaným (sťažovateľ bol žalovaným 4) zaplata sumy 5 677,60 €. Konanie sa vedie pod sp. zn. 5 C 1163/2015.

3. Proti rozsudku okresného súdu č. k. 5 C 1163/2015-151 z 22. októbra 2019 (znenie výroku ktorého sa v ústavnej sťažnosti neuvádza, pozn.) podal sťažovateľ v zákonnej lehote odvolanie. Zároveň podaním doručeným okresnému súdu 30. decembra 2019 požiadal o oslobodenie od súdneho poplatku za podané odvolanie. Žiadosť odôvodnil tým, že od 4. decembra 2017 je vo výkone trestu odňatia slobody a nemá žiaden majetok postačujúci na úhradu súdneho poplatku.

4. Uznesením okresného súdu z 20. februára 2020 sa o žiadosti sťažovateľa rozhodlo tak, že sa mu oslobodenie od súdneho poplatku nepriznalo s tým, že nepreukázal pomery odôvodňujúce oslobodenie od súdneho poplatku, pričom samotná skutočnosť, že je vo výkone trestu odňatia slobody, nepodmieňuje automaticky priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

5. Keďže uznesenie bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, sťažovateľ 3. marca 2020 podal proti nemu v zákonnej lehote sťažnosť, v ktorej uviedol, že sa od neho nemôže požadovať dokázanie neexistujúcich skutočností. Nemôže dokázať, že nemá žiadny majetok. K sťažnosti priložil rozúčtovanie pracovnej odmeny dosahovanej vo výkone trestu na preukázanie tvrdenia o nemajetnosti.

6. Uznesením okresného súdu sp. zn. 5 C 1163/2015 z 12. mája 2020 bola sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka zamietnutá, čím definitívne bolo rozhodnuté o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov.

7. Sťažovateľ ďalej poukazuje na príslušné ustanovenia Civilného sporového poriadku a interpretuje ich vo svetle konkrétne citovanej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva.

Dospel k záveru, že postupom a uznesením okresného súdu mu bolo znemožnené konať pred súdom, a teda došlo k porušeniu jeho označených práv podľa ústavy a dohovoru, a to tým viac, že odôvodnenie uznesení okresného súdu nie je v súlade so zákonnými požiadavkami.

8. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom Okresného súdu Malacky, v konaní pod sp. zn. 5C/1163/2015.

Ústavný súd ruší uznesenie Okresného súdu Malacky vydané dňa 12.05.2020, sp. zn. 5C/1163/2015 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 1.500,- EUR. Okresnému súdu Malacky ukladá povinnosť vyplatiť sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 1.500,- EUR a uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 375,24 EUR do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu, všetko na účet právnej zástupkyne sťažovateľa – JUDr. Kataríny Dolnákovej...“

II.

Relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podaná ústavná sťažnosť nemá všetky náležitosti ustanovené zákonom.

13. Podľa § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľ k ústavnej sťažnosti musí pripojiť aj kópiu právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

14. Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak má návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f), g), i) až l), n), q), r) a w) odstrániteľné nedostatky, môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne. Na nedostatky návrhu na začatie konania uvedeného v § 42 ods. 2 písm. a) až e), h), m), o), p) a s) až v) ústavný súd navrhovateľa neupozorňuje.

15. Hoci podaná ústavná sťažnosť smeruje proti uzneseniu okresného súdu, sťažovateľ v priamom rozpore s ustanovením § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde k ústavnej sťažnosti nepripojil uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 C 1163/2015 z 12. mája 2020, pričom sa tak stalo bez akéhokolvek vysvetlenia (netvrdil napríklad, že mu toto uznesenie nebolo riadne doručené, prípadne, že ním nedisponuje z iných, od neho

nezávislých dôvodov atď.). K ústavnej sťažnosti pripojil len plnú moc pre právnu zástupkyňu, ako aj rozhodnutie o predbežnom poskytnutí právnej pomoci vydané Centrom právnej pomoci – kanceláriou Trnava 5. októbra 2020 pod č. spisu KaTT/23067/2020, ČRZ 109995/2020.

16. Z ustanovenia § 56 ods. 3 v spojení s ustanovením § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde vyplýva, že v prípade odstrániteľných nedostatkov ústavnej sťažnosti môže (teda nemusí) ústavný súd vyzvať navrhovateľa (v danom prípade právnu zástupkyňu sťažovateľa), aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Inými slovami, za daného stavu bolo na zvážení ústavného súdu, či na doplnenie odstrániteľnej chýbajúcej zákonnej náležitosti (uznesenia okresného súdu) právnu zástupkyňu sťažovateľa vyzve.

17. Pri skúmaní rozsahu práva uváženia ústavného súdu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde (teda či právnu zástupkyňu sťažovateľa vyzve alebo nevyzve, aby v určenej lehote nedostatok ústavnej sťažnosti odstránila) treba zásadne zdôrazniť, že nejde o voľnú úvahu, ktorá by vlastne znamenala svojvôľu pri posudzovaní takejto otázky. Rozhodovanie v týchto súvislostiach sa musí riadiť určitými zásadami tak, aby bolo dostatočne predvídateľné a transparentné.

18. Podľa názoru ústavného súdu treba vychádzať zo skutočnosti, že v konaní o sťažnosti fyzickej alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy sťažovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Advokáta ako osobu práva znalú a oprávnenú na zastupovanie v súdnych konaniach treba nepochybne považovať za osobu odborne kvalifikovanú, od ktorej sa dá právom očakávať, inter alia, dostatočná znalosť procesnoprávných predpisov, ktorými sa riadi konanie, v ktorom klienta právne zastupuje. Vychádzajúc z tejto premisy, možno dôjsť k záveru, že k postupu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde by malo zo strany ústavného súdu dochádzať skôr len výnimočne, keď to odôvodňujú konkrétne okolnosti daného prípadu. Inými slovami, výklad tohto ustanovenia má byť v zásade reštriktívny. Je zrejmé už na prvý pohľad, že v prípadoch, keď sťažovateľ (v rozpore s ustanovením § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde) podá ústavnú sťažnosť bez toho, aby k nej pripojil plnomocenstvo pre advokáta a s prípadnými ďalšími chýbajúcimi náležitosťami, je postup ústavného súdu v zmysle § 56

ods. 3 zákona o ústavnom súde aj v rámci jeho reštriktívneho výkladu v zásade a spravidla na mieste (II. ÚS 238/2019).

19. V danom prípade je sťažovateľ zastúpený advokátkou ako kvalifikovanou právnou zástupkyňou, no napriek tomu zákonná náležitosť ústavnej sťažnosti vyplývajúca z ustanovenia § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde absentuje. Z podanej ústavnej sťažnosti nevyplýva vôbec nijaké vysvetlenie, prečo to tak je. Takúto situáciu nemožno pri spomínanom reštriktívnom výklade ustanovenia § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde považovať za takú výnimočnú či osobitú, ktorá by odôvodňovala, aby ústavný súd postupom podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzval právnú zástupkyňu sťažovateľa na odstránenie nedostatku podania.

20. K reštriktívnemu výkladu § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde sa ústavný súd priklonil aj preto, lebo je potrebné tiež konštatovať, že nie je daná právomoc ústavného súdu danú vec prerokovať.

21. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

22. Sťažovateľ dosiaľ ešte nevyčerpal všetky do úvahy prichádzajúce prostriedky ochrany jeho označených práv podľa ústavy a dohovoru v konaní vedenom okresným súdom, resp. všeobecnými súdmi vyšších stupňov.

23. Vzhľadom na to, že sťažovateľovi právoplatným uznesením okresného súdu nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, dá sa očakávať, že bude okresným súdom vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku z podaného odvolania. Pokiaľ sťažovateľ súdny poplatok neuhradí, možno očakávať, že okresný súd odvolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku zastaví. Proti takémuto uzneseniu okresného súdu bude môcť sťažovateľ podať odvolanie a namietat' v ňom, že súdny poplatok nebol povinný platiť, pretože mu malo byť priznané oslobodenie. Pokiaľ by odvolací súd jeho odvolaniu nevyhovel, bude môcť príslušné rozhodnutie odvolacieho súdu napadnúť dovolaním,

ktorého prípustnosť by sa opierala o ustanovenie § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. O dovolaní by potom rozhodoval najvyšší súd. Až po neúspešnom absolvovaní všetkých uvedených účinných prostriedkov nápravy by sa mohol sťažovateľ obrátiť na ústavný súd.

24. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu